

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.394/2008/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Rácz Zoltán ügyvéd (3525 Miskolc, Patak u. 8. I/1.) által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű és II.rendű felperes neve II. rendű (címe) felpereseknek, a Nikházy és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Nikházy László ügyvéd, 3525 Miskolc, Dózsa György u. 7. szám) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10. P. 22 386/2006/33. számú ítélete ellen a felperesek által 37., az alperes által 35. és 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben, a következők szerint megváltoztatja:

1./ Az ítéltábla megállapítja, hogy az alperes megsértette a II. rendű felperes jó hírnevét a szülőkhöz intézett válaszelevelében, az alábbiakkal:

„....Meggyőződésem, hogy II.rendű felperes neve is egy rosszhiszemű, erőszakos, egyéni érdekképviselő eszköze, és egyben részese, amely képes lenne egy iskolai közösség több éves építő munkáját lerombolni. II.rendű felperes neve erre tanítványait és Önöket, Szülőket is felhasználja, amelyre mentséget nem lehet találni.”

2./ Az ítéltábla megállapítja, hogy az alperes megsértette az I-II. rendű felperesek becsületét és emberi méltóságát azzal, hogy hátrányosan különböztette meg a felpereseket a Miskolci Munkaügyi Bíróság 9. M. 1113/2004/17. szám alatti ítéletében foglaltak szerint, amikor a ruházati hozzájárulás mértékét 15 000 - 15 000 Ft indokolatlanul alacsony összegben állapította meg.

3./ Megállapítja továbbá, hogy az alperes megsértette a II. rendű felperes becsületét és emberi méltóságát azzal, hogy 2004. évben megfosztotta a tradicionális nőnap köszöntésben való szerepléstől.

Feljogosítja a felpereseket, hogy az ítélet 2./ és 3./ pontjában írtakat a ... Iskola tantestületével ismertessék.

Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasítja.

Az ítélet tábla megállapítja, hogy a II. rendű felperes megsértette az alperes becsületét és emberi méltóságát

1./ a **S.** c. folyóirat 2006. márciusi számában az „Olvasói levél: Nőnap 2006.” című cikkének azzal a kitételével, hogy „...Azóta négy pert vesztett, ennek ellenére úgy gondolja, neki mégis mindent szabad. El kellene gondolkodni mindazoknak, akikre ez tartozik, hogy az olyan vezető, aki többek között büntetőpert veszít jogerősen, bizonyított kollégái ellen a méltánytalan megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód megsértése, érdemes-e arra, hogy a Nőkről-Nőknek így emlékezzen.”

2./ Az interneten közzétett „Botránysorozat a ... Iskolában” című cikkében a „FŐNÖK”...„EZT IS MEGTEHETI” szavak, kifejezések többszöri használatával.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy az 1./ és 2./ pontban írt ítéleti rendelkezést saját költségén tegye közzé a **S.** című folyóirat legközelebbi számában.

Az alperes viszontkeresetét ezt meghaladóan elutasítja.

Az ítélet tábla kimondja, hogy a peres felek első-és másodfokú per költségeiket maguk viselik.

Kötelezi az I. rendű felperest 10 500 (Tízezer-ötszáz) forint, a II. rendű felperest 94 500 (Kilencvennégyezer-ötszáz) forint, az alperest 147 000 (Egyszáznegyvenhétezer) forint kereseti és viszontkereseti illeték;

az I. rendű felperest 24 000 (Huszonnégyezer) forint, a II. rendű felperest 120 000 (Egyszázhuszezer) forint, az alperest 72 000 (Hetvenkettőezer) forint fellebbezési illeték megfizetésére külön felhívásra az állam javára.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

Az egyetemi végzettségű I. rendű felperes 1985-től, a 2005-től ugyancsak egyetemi végzettséggel rendelkező II. rendű felperes 1986-tól állt a **S.**i ... Általános Iskola, a 2001. évi összevonást követően a ... Iskola alkalmazásában, tanári munkakörben. Az iskolaigazgatói tisztséget 2002-2006. között az alperes töltötte be, aki e minőségében a felperesekkel szemben több, általuk részben bíróságok, és az egyenlő bánásmód hatóság előtt is sérelmezett munkáltatói intézkedést hozott.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság - a Legfelsőbb Bíróság által is helybenhagyott - 9. M. 1458/2003/4. számú ítéletével megállapította, hogy a ... Iskola (a továbbiakban: munkáltató) a munkakör egyoldalú jogellenes módosításával helyezte át 2003. szeptember 1-től a matematika szaktanár I. rendű felperest a tanári munkakörrel nem azonos napközis nevelői munkakörbe.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 9. M. 1113/2004/17. számú - a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság által helybenhagyott - ítéletében megállapította, hogy a munkáltató az I. és II. rendű felperesek terhén hátrányos megkülönböztetést alkalmazva jogellenesen határozta meg a felperesek jutalom célú ruházati hozzájárulásának összegét 2003. decemberében személyenként 15 000 Ft-ban akkor, amikor a többi pedagógus 75-85 000 Ft-ban részesült.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 9. M. 1750/2004/20. számú, a Legfelsőbb Bíróság által is helybenhagyott ítéletével megállapította a munkáltató 2004. október 11-én kelt, az I. rendű felperes közalkalmazotti jogviszonyát megszüntető intézkedésének jogellenességét is rendeltetésellenesen joggyakorlás és az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt.

A jogerős ítéletek a munkajogi jogsérelmeket reparálták.

Az alperes 2003. szeptemberében a II. rendű felperes korábban abbahagyott egyetemi tanulmányai folytatásának támogatását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy osztályfőnöki beosztásáról lemond. A II. rendű felperes osztályfőnökségének megszűnése miatt a szülők által hozzáírt levélre adott, 25 főnél több személynek elküldött válaszelevelének a jelen ítélet rendelkező része 1./ pontjában írtak miatt a II. rendű felperes feljelentése alapján a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 3. Bf. 1945/2004/5. számú jogerős ítéletével megállapította az alperes bűnösségét a felperes sérelmére nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás vétségében.

A felperesek keresetükben kérték megállapítani, hogy az alperes a jogerősen elbírált, fenti magatartásokkal, továbbá azzal, hogy

- a II. rendű felperest 2004. évben megfosztotta a tradicionális nőnap köszöntésben való szereplés lehetőségétől,
 - azt terjesztette, hogy a felperesek lenézik a napköziseket,
 - arra hívta fel a felperesek kollegáit, hogy a felperesekkel ne álljanak szóba, mert abból hátrányuk származhat,
 - a II. rendű felperest az egyetemi diplomája megszerzése után szintén napközis nevelői munkakörbe helyezte át, és ezzel ellehetetlenítette, hogy a délutáni sportfoglalkozásokat - a megelőző évekhez hasonlóan - ő vezesse, amivel neki jelentős anyagi hátrányt is okozott,
- megsértette a felperesek jó hírnevét, becsületét és emberi méltóságát, valamint a munkához való jogát.

Kérték kötelezni az alperest személyenként 400 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére, előadva, hogy az alperes jogellenes magatartása aláásta egészségüket, pedagógusi tekintélyüket és anyagi egzisztenciájukat is veszélyeztette. Kérték az alperes elégtétel adására kötelezését is a **S.** című helyi folyóiratban. Keresetük jogalapját a Ptk. 75. § (1) bekezdésében, 76. §-ában, 78. § (1) bekezdésében és a 84. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjaiban jelölték meg.

Az alperes elsődlegesen kérte a per megszüntetését azon indokkal, hogy a sérelmezett magatartásokat nem magánszemélyenként, hanem iskolaigazgatói tisztségében tanúsította.

Másodlagosan kérte a kereset elutasítását. A jogerős ítéletekkel elbírált tényeket meghaladóan vitatta a kereset tényállításait, s hogy magatartásával a felpereseknek a

keresetben megjelölt személyiségi jogát is megsértette volna. A jogsértés megállapítása esetére hivatkozott arra, hogy a felperesek nem vagyoni hátrányt nem bizonyítottak, és vitatta a nem vagyoni kárigényük összegszerűségét is.

Az alperes a felperesekkel szemben viszontkeresettel élt. Kérte megállapítani, hogy a felperesek a **S.-i** helyi folyóiratokban, valamint az interneten megjelent cikkeiknek a viszontkeresetben kiemelt kitételeivel megsértették a jó hírnevét, becsületét és emberi méltóságát. A felpereseket egyetemlegesen 600 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére, és a **S.** című folyóirat következő számában az ítélet rendelkező részének közzététele útján elégtétel adására kérte kötelezni. Hivatkozott arra, hogy a felperesek által megírt cikkek az addigi pozitív megítélését a városban negatívvá változtatták, és alkalmasak voltak arra, hogy az alperessel szemben kialakult bizalmat megingassák.

A felperesek a viszontkereset elutasítását kérték. Álláspontjuk szerint személyiségi jogsértést nem követtek el a hivatkozott cikkekkel. Azok megírása azért vált szükségessé, mert az alperes a tantestületet és a közvéleményt a peres eljárásokról és azok eredményéről nem tájékoztatta. A véleménynyilvánítás, bírálat és kritika alkotmányos kereteit nem lépték túl. Az alperes indulni kívánt képviselőként a helyi önkormányzati választásokon, ezért, mint közszereplőnek, az ilyen súlyú és tartalmú kritikát el kellett viselnie.

Az elsőfokú bíróság beszerezte a folyamatban volt bírósági eljárások iratait, és széles körű tanúbizonyítást fogatosított. Ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette

1./ Az I. és II. rendű felperesek becsületét, emberi méltóságát és munkához való jogát azzal, hogy a Miskolci Munkaügyi Bíróság 9. M. 1458/2003/4. szám alatti jogerős ítéletében is foglaltak szerint az I. és II. rendű felpereseket jogellenesen helyezte át napközis nevelői munkakörbe;

2./ a II. rendű felperes jó hírnevét a szülőkhöz intézett alábbi válaszlevelében: „Meggyőződésem, hogy II.rendű felperes neve is egy rosszhiszemű, erőszakos, egyéni érdekképviselő eszköze, s egyben részese, amely képes lenne egy iskolai közösség több éves építőmunkáját lerombolni. II.rendű felperes neve erre tanítványait és Önöket, Szülőket is felhasználja, amelyre mentséget nem lehet találni.”;

3./ Az I. és II. rendű felperesek becsületét, emberi méltóságát és munkához való jogát azzal, hogy hátrányosan különböztette meg a felpereseket a Miskolci Munkaügyi Bíróság 9. M. 1113/2004/17. szám alatti ítéletében foglaltak szerint is, amikor nyilvánosság előtt a ruházati hozzájárulás mértékét 15-15 000 Ft, indokolatlanul alacsony összegben állapította meg;

4./ A II. rendű felperes becsületét és emberi méltóságát azzal, hogy 2004. évben megfosztotta a tradicionális nőnap-i köszöntésben való szerepléstől,

5./ Az I. és II. rendű felperesek becsületét és emberi méltóságát azzal, hogy több kollegát arra próbált rávenni, ne álljanak szóba a felperesekkel, mert annak részükre nézve hátrányos következménye lehet,

6./ A II. rendű felperes becsületét, emberi méltóságát, valamint munkához való jogát azzal, hogy a napközis nevelői munkakörbe való áthelyezéssel ellehetetlenítette a délutáni sportfoglalkozások vezetésében.

Kötelezte az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után a **S.** című folyóirat következő lapszámában az ítélet rendelkező részének közzétételeivel adjon elégtételt az I. és II. rendű felperesek részére.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek személyenként 200 000 Ft nem vagyoni kártérítést. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Megállapította, hogy a II. rendű felperes megsértette az alperes becsületét és emberi méltóságát a

1./ a **S.** című folyóirat 2006. márciusi számában az „Olvasói levél: NŐNAP 2006.” című cikkének azon kitételével, hogy „...Azóta négy pert vesztett, ennek ellenére úgy gondolja, neki mégis mindent szabad. El kellene gondolkodni mindazoknak, akikre ez tartozik, hogy az olyan vezető, aki többek között büntetőpert veszít jogerősen, bizonyított kollégái ellen a méltánytalan megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód megsértése, érdemes-e arra, hogy a Nőkről-Nőknek így emlékezzen.”;

2./ az interneten közzétett „Botránysorozat a ... Iskolában” című cikkében a „FŐNÖK”....."EZT IS MEGTEHETI" szavak, kifejezések többszöri megismétlésével.

Kötelezte a II. rendű felperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után a **S.** című folyóirat következő lapszámában az ítélet rendelkező részének közzétételével adjon elégtételt az alperes számára. Ezt meghaladóan az alperes viszontkeresetét elutasította.

Kötelezte az alperest 105 000 Ft, az I. és II. rendű felpereseket egyetemlegesen 21 000 Ft kereseti illeték, az alperest 105 000 Ft, a II. rendű felperest 42 000 Ft viszontkereseti illeték megfizetésére külön felhívásra az állam javára. Kötelezte az alperest a felperesek javára egyetemlegesen 96 000 Ft, a II. rendű felperest az alperes javára 30 000 Ft perköltség 15 napon belüli megfizetésére. Az alperesnek a permegszüntetés iránti kérelmét elutasította.

Ítéletének indokolásában az 1-3./ pontban megállapított tényeket a jogerős ítéletekkel, a 6./ pontban megállapított tény a II. rendű felperes és az alperes egyező előadásával, a 4./ pontban rögzített tényt **G.D.** igazgatóhelyettes és **G.G.** tanú vallomásával, az 5./ pontban megállapított tényt **Sz.S.**, és **G.G.** tanúk vallomásával, valamint a becsatolt tantestületi jegyzőkönyv tartalmával indokolta. A kiemelt, s a további tanúk vallomásait részletesen elemezve, a Ptk. 76. §-át és 78. §-át alkalmazva kifejtette, hogy az alperes ezen bizonyított magatartásai alkalmasak voltak arra, hogy a felperesek társadalmi elismertsége kedvezőtlenül változzék, a felperesek, mint pedagógusok tekintélyét nemcsak a munkahelyen, hanem az adott lakókörnyezetben is aláássa, egzisztenciájukat veszélyeztesse. Ezért sértették a felperesek becsületét, emberi méltóságát, s az 1-3./ és 6./ pontban foglaltak a munkához való alkotmányos jogukat is, mert jogellenesen megfosztotta az egyetemi végzettségű felpereseket, hogy az oktató-nevelő munkájukat szaktanárként folytathassák.

Annak ellenére, hogy a felperesek egészségi állapotrosszabbodásuk bizonyítására határozottan nem kérték igazságügyi orvosszakértő bevezetését, az I. rendű felperes egészségi állapotára a munkaügyi peres iratokban elfekvő klinikai zárójelentés, valamint **G.G.**, **Sz.S.** és **G.D.** tanúk vallomása alapján aggálytalanul megállapíthatónak látta, hogy 2003. és 2004. években az alperes által kifejtett cselekménysorozat miatt a felperesek magatartása, viselkedése megváltozott, felszültebbek, idegesebbek lettek, az I. rendű felperest átmenetileg depresszióval is kezelték, a II. rendű felperesnek magas vérnyomása volt. Az ezen egészségi változásokat azonban átmeneti jellegük miatt nem vagyoni kártérítés jogalapjaként nem látta megállapíthatónak. Nem vagyoni kártérítésre okot adó nem vagyoni hátránnyként kizárólag csak azt a körülményt értékelte, hogy az alperes a felpereseket a szaktanári tevékenységük gyakorlásától megfosztotta, a II. rendű felperest,

mint egyetlen egyetemi végzettséggel rendelkező testnevelő tanár a sportoktatói munkalehetőségétől fosztotta meg, továbbá elzárta a délutáni sportfoglalkozások vezetőségének lehetőségétől. Megítélése szerint ezek a pedagógusi hivatáshoz, a pedagógus társadalmi életben betöltött funkciójához kötődő olyan köztudomású hátrányok, melyek további bizonyítás nélkül is megalapozzák a felperesek nem vagyoni kárigényét, mely sérelem orvoslására az általa megítélt, a keresetnél mérsékeltebb összegű nem vagyoni kárösszeget is elégségesnek ítélte.

Az alperes elégtétel adásra kötelezését a jogsérelem helyreállításához azért találta indokoltnak, mert a tanúvallomásokkal is megerősítetten a peres eljárások időtartama alatt az alperes tájékoztatást a tantestületnek nem adott, sőt, ha az szóba került, bagatellizálta az eljárásokat. Az elégtétel adást azért is tartotta szükségesnek, mert az I. és II. rendű felperesek a megírt cikkeikben - alkotmányos keretek között ugyan -, de gyakorolhatták a szabad kritika, bírálat és véleménynyilvánítás jogát.

A II. rendű felperes azonban az 1./ és 2./ pontban megjelölt írásaiban túllépte a véleménynyilvánítás alkotmányos kereteit, amivel megsértette az alperes jó hírnevét, becsületét és emberi méltóságát. A nőnap levél idézet első két része ugyan megfelel a valóságnak, és a II. rendű alperes azon véleménye, miszerint az alperes „úgy gondolja, hogy neki mégis mindent szabad”, a szabad véleménynyilvánítás, bírálat és kritika határaiban belül marad, az idézet második része azonban azt sugallja, hogy az alperes nem érdemes arra, hogy a nőkről-nőknek megemlékezést tartson, mert nem képes a nőket tisztelni, jellemtelen ember.

Az interneten közzétett cikkben foglalt tényközlések ugyan valós tartalmúak, a véleménynyilvánítás, bírálat, kritika hangvétele cinikus vagy sértő, illetőleg az adott kifejezések olyan módon szerepelnek a szövegkörnyezetben, mellyel azt az üzenetet közvetítik, miszerint a bírálat tárgya egy gátlástalan, teljhatalmú főnök.

Az alperes sérelmére megállapított jogsértések vonatkozásában - figyelemmel arra is, hogy a cikkek megírására a jogellenes alperesi intézkedések, valamint az alperes által tanúsított cselekménysorozat hatására került sor, - a nem vagyoni kár megtérítésére alapot adó többelhátrányt nem látta igazoltnak.

Az alperes permegszüntetési kérelmének elutasítását azzal indokolta, hogy az alperes, mint magánszemély, igazgatói jogviszonya fennállása alatt fejtette ki a személyhez fűződő jog megsértését kiváltó jogellenes magatartásait, s a személyiségi jog védelmével kapcsolatos perek elbírálása attól függetlenül az általános hatáskörű bíróság hatásköre, hogy a sérelem polgári avagy munkajogi jogviszony során keletkezett.

Az ítélet ellen a felek mindegyike fellebbezéssel élt.

A felperesek kérték az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a keresetüknek történő teljes helytadást és az alperes viszontkeresetének teljes elutasítását, az eljárási illeték, valamint a perköltség megfizetésére kötelezésük mellőzését, s az alperes első-és másodfokú perköltségben marasztalását. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen állapította meg, de abból tévesen következtetett az alperes személyiségi jogsérelmére, s nem adott magyarázatot arra, hogy az alperes becsületét és emberi méltóságát az ítélet rendelkező részében írt két cikk mennyiben sértette. Ugyancsak nem indokolta meg a megítélt nem vagyoni kártérítés összezszerűségét sem.

Az alperes fellebbezése elsődlegesen a kereset teljes elutasítására, másodlagosan az elégtétel adásra és kártérítés fizetésére kötelezésének mellőzésére, s a felperesek perköltségben marasztalására irányult.

Fellebbezése indoklásában kifejtette, hogy a II. rendű felperes a napközi otthoni nevelőtanári munkakörbe helyezését keresettel nem támadta meg, ez okból őt érintően jogerős munkaügyi bírósági ítélet nem született, az elsőfokú ítélet 1./ pontjának ezzel ellentétes megállapítása és e körben elégtétel adásra kötelezése iratellenes.

A napközi otthonos foglalkozás 16 óra 30 perckor befejeződött, a II. rendű felperest a délutáni sporttevékenységében nem akadályozta, és azt folytatta is a diáksport egyesület keretében egyéni vállalkozás formájában. A dolgozók bérjellegű vagy egyéb juttatásának megállapítása és közlése nem nyilvánosság előtt zajlik, ezért a 3./ pontban - az ellenkező bizonyítottsága hiányában - „a nyilvánosság előtt” megállapítás téves.

A felperesek munkához való jogának sérelme szintén nem nyert bizonyítást, a jogellenes munkáltatói intézkedések a felperesek ezen alkotmányos jogát nem sértette.

A felperesek személyiségi jogát nem sértette meg, a pedagógusi hivatásuk, a társadalmi életben betöltött funkciójuk nem sérült. A pedagógushivatással összefüggésben a napközis foglalkoztatás miatt nem vagyoni kártérítésre okot adó köztudomású hátrány nincs, így konkrét immateriális hátrány bizonyítottsága hiányában a nem vagyoni kártérítésre kötelezése megalapozatlan. Kérte mellőzni a felperesek egészségi állapotának romlására és annak az alperes magatartásával való oksági kapcsolatra vonatkozó ítéleti megállapítást, megalapozatlansága okán. Álláspontja szerint a felperesek egészségi állapotának megítélésére az orvosszakértői vélemény az alkalmas bizonyítási mód, amit a felperesek negáltak, így a bizonyítás sikertelenségét viselniük kell.

Hivatkozott arra, hogy a bíróságnak az elégtétel adásra kötelezésről és annak mértékéről a szükséghez képest kell határoznia. Álláspontja szerint az események óta eltelt mintegy öt évre figyelemmel az elégtétel adás szükségtelen, és a jogintézmény céljával ellentétes. Az elsőfokú bíróság által előírt, a **S.** folyóiratban történő elégtétel adás módja pedig meghaladja a jogsértésről értesültek körét. Amennyiben az ítéletábra megítélése szerint mégis szükséges az elégtétel adásra kötelezés, úgy annak módjaként a jogerős ítélet meghozatalát követő tantestületi értekezleten történő közlést kérte előírni.

Az ítéletábra az alperes viszontkeresetét túlnyomó részt elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel alperesi fellebbezés hiányában nem érintette, az alperes fellebbezését részben alaposnak, a felperesekét alaptalannak találta.

A személy védelmének a Ptk. 84. §-ában szabályozott objektív és szubjektív polgári jogi eszközei a személyiség ellen irányuló, a személy társadalmi megítélését negatív módon befolyásoló közvetlen támadás ellen nyújtanak védelmet. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a személyiségi jogi perek elbírálása mindenkor az általános hatáskörű bíróságok elé tartozik, függetlenül attól, hogy az egyén személyiségi jogsérelme milyen jogviszony kapcsán keletkezett. Amennyiben a jogsérelem munkaviszony keretében érte, a sérelem megállapítása ellen a jogsértő sikerrel nem védekezhetsz azzal, hogy munkáltatói joggyakorlói minőségében és nem magánszemélyként járt el. A Ptk. 75. §-ának (1) bekezdésére tekintettel ugyanis a személyiségi jogában megsértett fél a Ptk. 84. §-ának (1) bekezdés a-d) pontjaiban meghatározott objektív szankciók alkalmazását a jogsértővel

szemben alanyi jogon érvényesítheti. Az objektív szankciók alkalmazása ugyanis nem a kárfelelősség szabályai szerint történik, azokat a sérelmet szenvedett személy minden elkövetővel és felelős személlyel szemben igényelheti. A jogsértő alkalmazotti minősége a Ptk. 348. §-a alapján kizárólag csak a 84. § (1) bekezdés e) pontja révén alkalmazandó kártérítési igény tekintetében lehet kimentési ok. A személyhez fűződő jog megsértése miatt a jogsértőtől igényelt kártérítés ugyanis olyan polgári jogi felelősségre alapított követelés, amelynek anyagi jogi szabályait a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése, illetve - ha a jogsértés elkövetése munkaviszonnyal összefüggésben történt - a Ptk. 348. §-ának (1) bekezdése tartalmazza. Ezért az elsőfokú bíróság abban tévedett, hogy a felperesek nem vagyoni kárigényéről az alperessel szemben érdemben határozott. A felperesek a kártérítési igényüket ugyanis csak a ... munkáltatóval szemben érvényesíthették volna. Az elsőfokú bíróságnak a kártérítési keresetet ez okból el kellett volna utasítania, ezért az ítéletábra mellőzte az ítélet indokolásából is a nem vagyoni kárigényükkel kapcsolatosan az egészségi állapotuk romlására, illetve a pedagógusi hivatásuk megsértéséhez fűződő köztudomású hátrányra vonatkozó ítéleti megállapítást. Így csupán megjegyzi, hogy az alperesi fellebbezésnek a szakértői bizonyítás hiányának perbeli jogkövetkezményeivel kapcsolatos álláspontja helyénvaló. Valamely betegség léte vagy kiváltó oka ugyanis olyan tény, ami tanúbizonyításra nem, csak orvosi dokumentumokra és szakértői véleményre alapítható. A II. rendű felperes magas vérnyomás megbetegedése tényére és a betegség kialakulásának időpontjára semmilyen objektív adat nincs, az I. rendű felperes csatolta, 2004. augusztus 2-án kelt zárójelentés (30. sorszám) tanúsága szerint pedig már 3-4 éve a pszichiátria gondozása alatt állt depresszió miatt, ami időben csak részben esik egybe az alperes 2002-től kezdődő igazgatósága és intézkedéssorozata idejével.

A jogsértés megállapítását illetően az ítéletábra a rendelkező rész 1-3./ pontjaiban foglaltakat meghaladóan a felperesek keresetét alopatalannak találta.

A polgári jogban a személyiségi jog sérelme akkor állapítható meg, ha az emberi személyiség életminőségét olyan támadás éri, amely a személyt megfosztja valamely - ezt az életminőséget biztosító - feltételtől. A személyiség életminőségén pedig az ember szabadságát értjük az önmagával való rendelkezésre, valamint az emberhez méltó - immateriális - életfeltételek meglétét. A becsület, az emberi méltóság, a jó hírnévhez, a munkához való jog az emberi személyiség életminőségének egyes elemei. A becsület nem más, mint a személy társadalmi megítélése. Ennek mikénti alakulásában - egyebek mellett - jelentős szerepe van az egyes polgárok egyénről alkotott véleményének. Ez kifejezésre juthat szóbeli, írásbeli formában és bármilyen más értékelést hordozó magatartásban. Amikor ezek a megnyilvánulások nem valósak, torzak vagy következtelenek, illetve kifejezőmódjukban alkalmasak arra, hogy az egyén társadalmi elismertsége kedvezőtlenül megváltozzék, sértik a személy becsületét. Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva az ember alany marad, és nem válhat eszközzé, tárggyá. (64/1991. (XII.17.) ÁB. határozat.) Az emberi méltóság megsértése akkor valósul meg, ha a személyt nem önbecsülésének, az emberi érintkezési formák követelményeinek megfelelő elbánásban részesítik, ha a magatartás alkalmas az emberi személyiség életminőségének csökkentésére, különösen, ha emberi mivoltában megalázzák, vagy hátrányos helyzetbe hozzák.

A kifejtettek fényében nem lehet kétséges, hogy az alperes szülőkhöz írt válaszlevelének a rendelkező rész 1./ pontjában kiemelt része a II. rendű felperest, a ruházati hozzájárulásnak objektív indokokkal alá nem támasztható, méltatlanul alacsony összegű, diszkriminatív megállapítása mindkét felperest, a II. rendű felperest a nőnap-i köszöntő műsorból való kirekesztése az emberi mivoltában megalázta, alkalmas volt a személyiségük életminőségének csökkentésére, társadalmi megítélésük negatív befolyásolására. Ezért az alperes ezen magatartásai kimerítették a felperesek becsületének és emberi méltóságának megsértését. Az ítélet tábla a rendelkező rész 2./ pontjában mellőzte a „nyilvánosság előtt” kitételt, mert az alperes a ruházati hozzájárulás megszegyenítően alacsony összegű - és nem nyilvánosság előtt történt - megállapításával a felperesek torz értékelését, a pedagógus kollegákhoz képest a hátrányos megkülönböztetésüket már megvalósította, és a jogsértés nem a tantestület előtt elhangzott azon magyarázat miatt állt be, hogy aki perli a munkáltatót, az nem kap jutalmat.

A munkához való jog az általános személyiségi jognak a Ptk-ban külön nem nevesített, az Alkotmány 70/B §-ából levezethető eleme. E szerint a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a munkához, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához. Az e §-hoz fűzött magyarázat (Complex CD-jogtár) szerint a munkához való jog tulajdonképpen a foglalkoztatáshoz való jogot jelenti, ami nem más, mint jog a munkára, a munkavégzésre, és a foglalkozás megválasztásának szabadsága. Az Alkotmánybíróság szerint a munkához való jogtól - mint alkotmányos alapjogtól - meg kell különböztetni a munkához való jogot, mint szociális jogot. (21/1994. (IV. 16.) AB. határozat.) A munkához való jog, mint szociális jognak is két oldala van, az egyik a munkaalkalom megszerzése - ami a munkaviszony létrehozására irányul -, a másik pedig a munka megtartása - ami a munkaviszonyban annak fenntartására irányul.

A felperesek napközis nevelői munkakörbe helyezése - amelynek jogellenessége megállapítása iránt az alperesi fellebbezés helyes indokai szerint a II. rendű felperes munkaügyi vitát nem kezdeményezett, az elsőfokú ítélet rendelkező része 1./ pontjában említett jogerős ítélet csak az I. rendű felperes munkaszerződése jogellenes módosítását állapítja meg - nem jelentette a felperesek becsületének, emberi méltóságának és munkához való jogának sérelmét.

Kétségtelen, hogy a munka az ember személyisége kiteljesedésének színtere. A fentebb írtak szerint azonban a munkához való jog nem jelenti az adott munkakörhöz való jogot is. Munkaszervezési okok feljogosítják a munkáltatót a dolgozó munkaköre megváltoztatásának kezdeményezésére, s a munkavállaló szabadon dönthet arról, hogy elfogadja-e a munkaköre módosítását vagy sem, és ez utóbbi esetben vállalja annak esetleges munkajogi következményeit is. A munkaügyi bíróság az I. rendű felperessel szembeni munkáltatói intézkedés jogellenességét csupán azért állapította meg, mert az alperes a választás lehetőségét az I. rendű felperesnek nem biztosította, beleegyezése nélkül, egyoldalúan foglalkoztatta az eredetitől eltérő munkakörben. A II. rendű felperes munkaszerződése módosításának körülményei jelen perben nem lettek a bíróság elé tárva, ezért a munkaszerződése módosításának jogszerűsége vagy jogellenessége a rendelkezésre álló peradatok alapján nem állapítható meg, de ez nem is lényeges, a keresetükben védeni kért személyiségi jogok sérelme szempontjából ugyanis a munkaügyi

szabályszegés nem releváns. Az alperes ugyanis a felperesek egyikét sem fosztotta meg sem a munkavégzés lehetőségétől, sem a pedagógusi foglalkozásuk gyakorlásától, pusztán más, minőségében és társadalmi megítélésében azonban nem alantasabb, alacsonyabb rendű és csekélyebb minőségű nevelői munkára osztotta be őket, ami a felperesek emberi mivoltát, személyiségük lényegét, becsületét és a munkához való alkotmányos alapjogukat sem sértette. Egy általános iskolában mind a szaktanári, mind a napközis nevelői munkára egyaránt szükség van, a két munkakör mind a tantestületben elfoglalt helyüket tekintve, mind a társadalmi megítélésében azonos értékűek. A felperesek is azt állították a perben, hogy a napközis nevelői munkát ők nem nézték le, s hogy szubjektíve szívesebben foglalkoztak a szaktanári munkával, az olyan belső ügyük, ami a társadalmi megítélésüket nem befolyásolta, személyiségi jogsérelem megállapításának alapjául nem szolgálhat.

Hasonló okból nem valósítja meg a becsület, emberi méltóság vagy a munkához való jog sérelmét a II. rendű felperes napközis nevelői munkakörbe helyezésével a délutáni sportfoglalkozások vezetésében való ellehetetlenítése, mely tény - az alperes tagadásával szemben - a II. rendű felperes megnyugtatóan egyébként sem bizonyította. Amennyiben e tény valós, és a délutáni sportfoglalkozásokat más módon sem tudta megszervezni, s emiatt őt anyagi hátrány érte, azt a munkajogi felelősségi szabályok szerint a munkáltatóval szemben érvényesíthette volna, az anyagi hátrány azonban személyiségi jogsérelem alapja nem lehet.

Az ítélet tábla nem találta bizonyítottnak a felperesek azon tényállítását, hogy az alperes több kollegát arra próbált rávenni, hogy ne álljanak szóba a felperesekkel, mert annak rájuk nézve hátrányos következménye lehet. A peranyagban egyetlen olyan konkrét tényállítás lelhető fel, hogy az alperes **M.I.-t** azért váltotta le a humán munkaközösség vezetői posztjáról, mert a felperesekhez közel állt, mely tényről nevezett pedagógus számolt be a 2007. január 30-án megtartott tantestületi ülésen. (27. sorszám.) E tényállításról a tantestület tagjai is csak ekkor értesültek, az elsőfokú bíróság által perdöntő bizonyítékként értékelt **G.D.**, **G.G.** és **Sz.S.** tanúk is. Az alperes e tényt tagadta, a sértett pedagógus tanúkénti meghallgatását a felperesek nem kérték. Az alperes és **M.I.** közötti párbeszédnek fültanúja nem volt. A tanúként megnevezett **G.D.** is kérdésre úgy nyilatkozott, hogy az alperes kifejezetten nem mondott olyat a kollégáknak, hogy ne álljanak szóba a felperesekkel. Azt viszont állította, hogy az alperes a felperesekkel való kapcsolattartást nem nézte jó szemmel, erre nézve azonban konkrétummal nem szolgált. **G.G.** és **Sz.S.** sem tanúsított a saját személyére nézve ilyen hátrányt, holott ők mindketten a felperesek barátai voltak. **G.D.**, **G.G.** és **Sz.S.** általánosság szintjén mozgó vallomása részben saját, az alperestől elszenvedett sérelmeik okán, részben a felpereshez fűződő baráti kapcsolatuk miatt az ilyen jelenséget nem észlelt többségi tanúk vallomásával szemben a felperesek ezen tényállításának kétségbe vonhatatlan alátámasztására nem elégségesek.

Az ítélet tábla a kifejtett indokok alapján a felperesek személyiségi jogsérelmét a rendelkező rész szerint állapította meg. Az 1./ pontban megállapított jogsérelem miatt az elégtétel adásra kötelezést mellőzte, tekintettel arra, hogy a jogsértés a szülőkhöz intézett levél formájában valósult meg, s a **S.** c. folyóiratban való közzététel meghaladná a jogsértésről tudomást szerzők körét. A jogsértésről tudomást szerző szülők személye öt év távlatából

már nem azonosítható be, és a szóba jöhető szülőknek jelenleg is az iskolához kötődésük az idő múlása miatt egyébként is kétséges.

A 2./ és 3./ pontban megállapított jogsérelem a tantestület körében történt, ezért az elégtétel adásra kötelezés is ugyanilyen nyilvánosságban történhet csupán. A nagyobb nyilvánosság tudomásszerzése nem az alperes jogellenes magatartásának, hanem a felperesek nyilvánossághoz fordulásának következménye, és a saját magatartásuk kiváltotta hátrány enyhítésére az alperes nem kötelezhető. Tekintve, hogy az alperes jogviszonya a munkáltatóval időközben megszűnt, az ítéltábla a felpereseket jogosította fel a rendelkező rész 2./ és 3./ pontjának a tantestülettel való ismertetésére.

A bíróságnak nem tiszte annak megítélése, hogy helyesen járt-e el az alperes, amikor a tantestületet nem avatta be a felperesek által kezdeményezett eljárások részleteibe, a felperesek egyéni sérelmeit nem tette közüggé, amire egyébként a tantestület túlnyomó többsége - a 2007. január 30-án készült jegyzőkönyv tanúsága, a felperesek sikertelen próbálkozása és a perbeli tanúvallomások zöme szerint - nem is tartott igényt, ellenkezőleg, helyeselték, hogy az alperes a részletes tájékoztatás elmaradásával biztosította a munkavégzéshez a nyugodt légkört. Természetesen a felpereseknek joguk volt sérelmeiket a nyilvánosság elé tárni, az alperes magatartásáról véleményt, kritikát megfogalmazni. Az alperes eljárásának jogszerűtlenségéről a tantestület is csak ekkor szerzett tudomást, és alakult ki a máig is fennálló megosztottsága. A felperesek szabad véleménynyilvánításának alkotmányos korlátját csak mások, így az alperes személyiségi jogainak tiszteletben tartása jelentette, amely határt az elsőfokú bíróság által megállapított két esetben a II. rendű felperes túllépte, és ezzel megsértette az alperes becsületét és emberi méltóságát. Amellett, hogy a nőnap Olvasói levélben az alperes négy pervesztésének tényállítása nem valós, mert nem az alperes, hanem a munkáltató vesztette el a három munkaügyi pert, az alperes jogellenes munkáltatói intézkedéseiből a nőkhöz való viszonyára még semmilyen megalapozott következtetés nem vonható le. Az alperes az I. rendű felperessel szemben nem mint nővel, hanem mint beosztottal intézkedett. A felperesek egyéni sérelmeiből nem vonható le olyan megalapozott következtetés, hogy az alperest személyisége alkalmatlanná, méltatlanná tenné arra, hogy a nőkről-nőknek beszéljen. Ezért a II. rendű felperes véleménynyilvánítása indokolatlanul bántó, sérti az alperes becsületét és emberi méltóságát, mint ahogy - az elsőfokú ítélet helyes indokai szerint - az interneten közzétett cikkében tendenciózusan használt, az alperes által sérelmezett kifejezések is.

Miután a II. rendű felperes az alperes személyiségi jogát nagy nyilvánosság előtt sértette meg, az elsőfokú bíróság megalapozottan kötelezte a helyi folyóiratban való elégtétel adásra.

Az ítéltábla a felek pervesztességének-pernyertességének arányát közel azonosnak ítélte, ezért a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján úgy határozott, hogy a felek az első-és másodfokú per költségeiket maguk viselik.

A per tárgyi illeték-feljegyzési joga folytán előzetesen le nem rótt kereseti, viszontkereseti és fellebbezési illeték utólagos megfizetésére a feleket a keresetben és a viszontkeresetben állított jogsértések számához viszonyított pervesztesség-pernyertesség arányában

kötelezte. A pertárgy-értéket az egyes jogsértések meg nem határozható pertárgy-értékének összeszámításával, a valóságos tárgyi keresethalmazat szabályai szerint határozta meg, amelybe beleolvadt a nem vagyoni kárigény összegszerűsége, azt külön az ítélet tábla nem vette számításba, figyelemmel arra, hogy a nem meghatározható pertárgy-érték meghaladta az igényelt nem vagyoni kárösszegeket.

Az ítélet tábla az ítélet rendelkező része egységének és könnyebb érthetőségének biztosítása végett az ítélet rendelkező részét - az elsőfokú ítélet helybenhagyott rendelkezéseivel együtt - egységesen fogalmazta meg.

Az ítélet tábla a kifejtettek szerint határozott az elsőfokú ítélet fellebbezett részének részbeni megváltoztatásáról a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján, és rendelkezett a felek fellebbezési eljárási költségének viseléséről és a fellebbezési illeték megtérítéséről, a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM. sz. rendelet 15. §-ának (1) és (3) bekezdései, valamint az Itv. 39. §-ának (3) bekezdés d) és c) pontjai, a 40. § (1) bekezdése, valamint a 42. § (1) bekezdés a) pontja és 46. §-ának (1) bekezdése alapján.

D e b r e c e n, 2008. október hó 17.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteki Erzsébet sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő